

упровадження ДПП та введення сертифікації фахівців з управління проектами ДПП. Доцільно було б забезпечити підготовку та розповсюдження посібників із застосування форм ДПП в різних сферах економіки, таких як транспортна інфраструктура, житлово-комунальне господарство, охорона здоров'я тощо.

Таким чином, для вдосконалення організаційно-правового механізму реалізації політики ДПП в Україні пропонуємо: створити привабливу модель відносин держави, бізнесу та суспільства, беручи до уваги основні положення Модельного закону про публічно-приватне партнерство; персоналізувати відповідальність за підготовку та результати реалізації проектів ДПП на державному, регіональному і місцевому рівнях; активізувати роботу щодо формування організаційних засад розвитку ДПП на місцевому рівні; розробити і впровадити спеціалізовані програми навчання на різних рівнях управління проектами ДПП.

З огляду на збільшення інтересу до України з боку закордонних інвесторів напрямом подальших досліджень може стати визначення особливостей формування та функціонування інших механізмів розвитку ДПП в Україні.

Список використаних джерел / List of references

1. **Запатріна І. В.** Публічно-приватне партнерство в Україні: перспективи застосування для реалізації інфраструктурних проектів і надання публічних послуг / І. В. Запатріна // Економіка і прогнозування. – 2010. – № 4. – С. 62 [Zapatrina I. V. Publichno-pryvatne partnerstvo v Ukraini: perspektyvy zastosuvannya dlia realizatsii infrastrukturykh proektiv i nadannia publichnykh posluh / I. V. Zapatrina // Ekonomika i prohnozuvannia. – 2010. – № 4. – S. 62].

2. **Модельний** закон о публично-приватном партнерстве : Постановление МПА СНГ от 28 нояб. 2014 г. № 41-9. – Режим доступа : www.dropbox.com/s/ia3id403qbu7sz/Model%20CIS%20PPP%20Law%20-%20Russian.pdf?dl=0 [Modelnyi zakon o publichno-privatnom partnerstve : Postanovlenie MPA SNG ot 28 noyab. 2014 g. № 41-9. – Rezhim dostupa : [www.dropbox.com/s/ia3id403qbu7sz/Model CIS PPP Law - Russian.pdf?dl=0](http://www.dropbox.com/s/ia3id403qbu7sz/Model%20CIS%20PPP%20Law%20-%20Russian.pdf?dl=0)].

3. **Про державно-приватне** партнерство : Закон України від 1 лип. 2010 р. № 2404-VI // Відом. Верховної Ради України. – 2010. – № 40. – Ст. 524 [Pro derzhavno-pryvatne partnerstvo : Zakon Ukrainy vid 1 lyp. 2010 r. № 2404-VI // Vidom. Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2010. – № 40. – St. 524].

4. **Про прийняття** за основу проекту Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо зняття регуляторних бар'єрів для розвитку державно-приватного партнерства в Україні та стимулювання інвестицій : Постанова від 12 груд. 2015 р. № 195-VIII. – Режим доступу : zakon0.rada.gov.ua/laws/show/195-19 [Pro pryiniattia za osnovu projektu Zakonu Ukrainy pro vnesennia zmin do deiakykh zakonodavchykh aktiv Ukrainy shchodo zniattia rehuliatornykh barieriv dlia rozvytku derzhavno-pryvatnoho partnerstva v

Ukraini ta stymuliuvannia investytsii : Postanova vid 12 hrud. 2015 r. № 195-VIII. – Rezhym dostupu : zakon0.rada.gov.ua/laws/show/195-19].

5. **Запатріна І.** Harmonisation of public-private partnership legislation: regional and international context of the Model Law on Public-Private Partnerships for the CIS Countries / Zapatrina I., Zverev A., Rodina A. // EPPPL. – 2015. – № 1. – P. 3 – 16.

Надійшла до редколегії 22.09.15

УДК 614.2 (477).004.14:001.83 (100) (083.74)

Ольга КОВАЛЕНКО

ДУ «Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України», м. Київ

ВПРОВАДЖЕННЯ В ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ISO СЕРІЇ 9 000 ТА ISO СЕРІЇ 10 000

Досліджується необхідність впровадження міжнародних стандартів на державному рівні в галузі охорони здоров'я України. Висвітлюється історичний аспект використання стандартів ISO на українських теренах. Розкривається база нормативно-правового підґрунтя стандартизації. Аналізується сукупність діючих в Україні стандартів ISO серії 9 000 та ISO серії 10 000 щодо можливості їх використання в організації медичної допомоги. Проводиться наукове дослідження стану впровадження в державному управлінні України міжнародних стандартів ISO серії 9 000 та ISO серії 10 000. Приділяється увага впровадженню зазначених стандартів у діяльність системи охорони здоров'я населення України. За результатами проведеного дослідження визначається сукупність імплементованих стандартів, які доцільно застосовувати в системі охорони здоров'я України.

Ключові слова: державне управління, охорона здоров'я, якість, державні стандарти України, міжнародні стандарти ISO серії 9 000 та ISO серії 10 000.

Olga Kovalenko. Introduction in state administration of Ukraine of international standards series ISO 9 000 and ISO 10 000

Necessity of the implementation of international standards at the national level in healthcare of Ukraine is study. The historical aspect of ISO standards in Ukraine is cleared up. The legal basis for standardization is explained. The analysis of the set of current standards of ISO 9 000 and 10 000 series in Ukraine as to the possibility to use them for medical care is made. A scientific study of introduction of ISO 9000 series and ISO 10 000 in public administration in Ukraine is carried out. The focus is made on the implementation of these standards in the activities of the health system in Ukraine. The set of implemented standards, which are useful in the health system of Ukraine, is defined on the results of the investigation.

Key words: state administration, health, quality, state standards in Ukraine, international standards ISO 9 000 and ISO 10 000 series.

© Коваленко О. О., 2015

На сучасному етапі розвитку системи охорони здоров'я якість медичної допомоги вважається основною цільовою функцією і водночас критерієм діяльності системи охорони здоров'я в цілому. Тому забезпечення якості виконуваних медичних послуг є одним із головних завдань системи державного управління сферою охорони здоров'я України.

У Європейському Союзі існує широкий спектр опцій і «моделей» для кожної з функцій системи охорони здоров'я: яким чином буде управлятися система (в контексті планування, регуляції); які ресурси необхідні для змін (людські ресурси, технології, інформація) та ін. Деякі країни використовують переважно первинну медико-санітарну ланку, інші більш схильні покладатися на лікарні; одні розвивають державну та комунальну медицину, тоді як інші використовують приватну медицину; у ряді країн застосовують програми страхування, хоча подекуди використовують бюджетне фінансування; існують країни з жорсткими правилами, у той час як для інших країн подібні правила не є предметом особливої уваги [8].

Проблему якості медичної допомоги досліджували багато фахівців з управління охороною здоров'я населення. Основою для розробки механізмів державного регулювання систем стандартизації і сертифікації відповідно до міжнародних норм є наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених. Найбільш вагомими є роботи з державного управління (Н. П. Ярош [17]; Д. О. Красівський [6]; К. І. Жилка [5]), стандартизації медичних технологій (А. Б. Зіменковський [10]; В. Д. Парій [9]), методології оцінки якості медичної допомоги (Л.Ф. Матюха [1]), ресурсного забезпечення якості, зокрема якості фармакотерапії (А. Б. Зіменковський; Т. М. Думенко, А. М. Морозов, А. В. Степаненко [7]). Інноваційні механізми управління якістю пропонуються А. Б. Зіменковським, О. В. Никулишиным [4], В. С. Бірюковим [2]. Серед науковців країн СНД найбільш відомі праці О. І. Вялкова [3], а міжнародного визнання набули праці А. Донабедіан [18–20], Х. В. Вуорі [21]. Дослідження значною мірою актуалізують кроки України на шляху до євроінтеграції, які обумовлюють потребу у використанні міжнародних стандартів у сфері охорони здоров'я та у всіх сферах суспільної діяльності.

Ученими доведено, що стандарти систем управління якістю встановлюють вимоги і рекомендації щодо управлінських процесів як частини загальної системи управління підприємством і мають позитивний досвід використання в системах охорони здоров'я розвинених країн світу [16].

На сьогодні спеціального наукового дослідження потребує стан впровадження міжнародних стандартів серії ISO 9000 та серії ISO 10 000 в законодавчу базу системи охорони здоров'я України.

Мета дослідження – провести ситуаційний аналіз із впровадження стандартів ISO серії 9 000 та ISO серії 10 000 в систему охорони здоров'я населення України.

Стандарти є основою для розробки та впровадження найновітніших досягнень науки і техніки. Вони органічно поєднують фундаментальні та прикладні галузі, допомагають визначити найбільш економічні та перспективні напрями розвитку технічного прогресу в народне господарство країни. Вони поєднують науку, техніку і виробництво, сприяють забезпеченню єдиної технічної політики в різних галузях народного господарства, широкому впровадженню сучасної техніки і технологій, механізації й автоматизації виробничих процесів, підвищенню якості послуг, у тому числі медичних. Усе це сприяє розвитку економіки країни, будучи базою для побудови нової системи медичної допомоги на основі використання методик з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів та локальних протоколів медичної допомоги на засадах доказової медицини [11; 15].

Стандарти є незамінним і майже єдиним засобом забезпечення сумісності, взаємозамінності, уніфікації, типізації, надійності техніки, послуг та інформаційних мереж, норм безпеки та екологічних вимог, єдності характеристик і властивостей, якості послуг та продукції [11]. Таким чином, стандартизована система якості дає споживачеві гарантію, що він отримає однаково якісну медичну допомогу в будь-якому місті, області та районі.

З 90-х рр. ХХ ст. широкого використання на українських теренах набули міжнародні стандарти серії ISO 9 000, які охоплюють системи забезпечення якості. Гармонізацію систем стандартизації і сертифікації покладено на Департамент технічного регулювання Міністерства економічного розвитку України. У процесі гармонізації міжнародних стандартів переважно використовується нормативно-правовий і організаційний механізми. Низкою нормативно-правових актів держава впровадила міжнародні стандарти у формі державного стандарту України (ДСТУ).

Міжнародні стандарти ISO серії 9 000 визначають розроблення та функціонування систем якості. Вони не стосуються конкретного сектору промисловості чи економіки і являють собою настанови з управління якістю та загальні вимоги щодо забезпечення якості, вибору і побудови елементів систем якості; містять опис елементів, що їх мають включати системи якості, а не порядок впровадження цих елементів тією чи іншою організацією. Вони не мають на меті спонукати до створення однакових систем якості, оскільки різні організації, у тому числі сектор охорони здоров'я, мають різні потреби. Побудова та шляхи впровадження систем якості повинні обов'язково враховувати конкретні цілі організації, послуги та продукцію, яка нею надається та виготовляється, процеси, що при цьому застосовуються, а також конкретні методи праці. За останні роки в процесі розвитку були внесені зміни до стандартів ISO серії 9 000, що забезпечують більш зручне користування ними [4; 12 – 14].

При цьому стандарти ISO серії 9000 широко використовуються в охороні здоров'я, у сферах надання послуг, виробництві продукції, промисловості та міжнародній торгівлі. За їх допомогою забезпечується конкурентоспроможність національної продукції на світовому ринку. Наведемо перелік чинних в Україні стандартів ISO серії 9 000 (табл. 1) та ISO серії 10 000 (табл. 2).

Таблиця 1

Перелік чинних в Україні стандартів ISO серії 9 000 «Системи управління» (Systems of management)

Позначення стандарту ISO	Назва (англ.)	Назва (укр.)	Позначення національного стандарту України (у разі наявності)	Застосування в системі охорони здоров'я України
ISO 9000:2000	Quality management systems. Fundamentals and vocabulary	Системи управління якістю. Основні положення та словник	ДСТУ ISO 9000-2001	-
ISO 9000:2005	Quality management systems. Fundamentals and vocabulary	Системи управління якістю. Основні положення та словник термінів	ДСТУ ISO 9000:2007	-
ISO 9001:2000	Quality management systems. Requirements	Системи управління якістю. Вимоги	ДСТУ ISO 9001:2001	-
ISO 9001:2008	Quality management systems. Requirements	Системи управління якістю. Вимоги	ДСТУ ISO 9001:2009	+
ISO 9004:2000 (скасований)	Quality management systems. Guidelines for performance improvements	Системи управління якістю. Наставови щодо поліпшення діяльності	ДСТУ ISO 9004-2001 (попередня версія, переглядається)	+
ISO 9004:2009	Managing for the sustained success of an organization. A quality management approach	Управління для підтримання успіху організації. Підхід до управління якістю	ДСТУ ISO 9004:2012	+
ISO 9001:2015	Quality Management System. Requirements	Системи менеджменту якості. Вимоги	В Україні будуть прийняті орієнтовно в 2016 р.	-

Таблиця 2

Перелік чинних в Україні стандартів ISO серії 10 000 «Керівництва з якості» (Management of quality)

Позначення стандарту ISO	Назва (англ.)	Назва (укр.)	Позначення національного стандарту України (у разі наявності)	Застосування в системі охорони здоров'я України
1	2	3	4	5
ISO 10002:2004	Quality management. Customer satisfaction. Guidelines for complaints handling in organizations	Управління якістю. Задоволеність замовників. Наставови щодо розглядання скарг в організаціях	ДСТУ ISO 10002:2007	-
ISO 10003:2007	Quality management. Customer satisfaction. Guidelines for dispute resolution external to organizations	Управління якістю. Задоволеність замовників. Наставови при вирішенні спорів, зовнішніх до організації	ДСТУ ISO 10003:2013	+
ISO 10005:2005	Quality management systems. Guidelines for quality plans	Системи управління якістю. Наставови щодо програм якості	ДСТУ ISO 10005:2007	-
ISO 10006:2003	Quality management systems. Guidelines for quality management in projects	Системи управління якістю. Наставови щодо управління якістю в проектах	ДСТУ ISO 10006:2005	-
ISO 10007:2003	Quality management systems. Guidelines for configuration management	Системи управління якістю. Наставови щодо керування конфігурацією	ДСТУ ISO 10007:2005	-
ISO 10012:2003	Measurement management systems. Requirements for measurement processes and measuring equipment	Системи керування вимірюванням. Вимоги до процесів вимірювання та вимірювального обладнання	ДСТУ ISO 10012:2005	-

1	2	3	4	5
ISO/TR 10013:2001	Guidelines for quality management system documentation	Настанови з розроблення документації системи управління якістю	ДСТУ ISO/TR 10013:2003	+
ISO 10014:2006	Quality management. Guidelines for realizing financial and economic benefits	Управління якістю. Настави щодо реалізації фінансових та економічних переваг	ДСТУ ISO 10014:2008	-
ISO 10015:1999	Quality management. Guidelines for training	Управління якістю. Настави щодо навчання персоналу	ДСТУ ISO 10015:2008	+
ISO/TR 10017:2003	Guidance on statistical techniques for ISO 9001:2000	Настанови щодо застосування статистичних методів згідно з ISO 9001:2000	ДСТУ ISO/TR 10017:2005	-
ISO 10019:2005	Guidelines for the selection of quality management system consultants and use of their services	Системи управління якістю. Настави щодо вибору консультантів та використання їхніх послуг	ДСТУ-Н ISO 10019:2007	+

В Україні починаючи з 1998 р. існує база стандартів медичної допомоги та клінічних протоколів майже за всіма медичними спеціальностями, відповідно до захворювання, синдрому чи стану пацієнта (МКХ-10), проте їм були властиві певні недоліки.

Перші державні соціальні стандарти медичної допомоги – Тимчасові галузеві уніфіковані стандарти медичних технологій діагностично-лікувального процесу стаціонарної допомоги дорослому населенню в лікувально-профілактичних закладах України та Тимчасові стандарти обсягів діагностичних досліджень, лікувальних заходів та критеріїв якості лікування дітей були затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я (МОЗ) від 27.07.1998 р. № 226. Ці стандарти визначають мінімально необхідний перелік медичних заходів для забезпечення допомоги належної якості [17]. В Україні також впроваджуються стандарти ISO серії 10 000, які Технічний комітет ISO/ТС 176 підготував та опублікував у 1990–1992 рр. Ці стандарти не лише дають змогу отримати сертифікати на систему управління якістю охорони здоров'я, вони також орієнтовані на підвищення якості продукції, задоволеності споживача.

Стандарти серії ISO 10 000 були розроблені на підтримку впровадження ISO 9001, зокрема ДСТУ ISO 10002:2007, ДСТУ ISO/TR 10013:2003, ДСТУ ISO 10014:2008; ДСТУ ISO 10015:2008. Але, на жаль, у медичній практиці застосовуються тільки ISO 10003:2007 «Управління якістю. Задоволеність замовників. Настави при вирішенні спорів, зовнішніх до організації», ISO/TR 10013:2001 «Настанови з розроблення документації системи управління якістю», ISO 10015:1999 «Управління якістю. Настави щодо навчання персоналу», ISO 10019:2005 «Системи управління якістю. Настави щодо вибору консультантів та використання їхніх послуг». Тому в сучасних умовах реформування вітчизняної системи охорони здоров'я існує нагальна потреба науково-теоретичного обґрунтування шляхів оптимізації механізмів державного управління з метою забезпечення впровадження в діяльність системи охорони здоров'я України міжнародних стандартів ISO серії 10 000, таких як ДСТУ ISO/TR 10017:2005 «Настанови щодо застосування статистичних методів згідно з ISO 9001:2000», ДСТУ ISO 10014:2008 «Управління якістю. Настави щодо реалізації фінансових та економічних переваг» та ДСТУ ISO 10005:2007 «Системи управління якістю. Настави щодо програм якості».

Таким чином, проведене дослідження стану впровадження стандартів ISO серії 9 000 і серії 10 000 в Україні, які доцільно було б використовувати у сфері охорони здоров'я, засвідчило таке. Майже всі стандарти ISO серії 9 000 в Україні запроваджені у формі ДСТУ. Щодо впровадження стандарту ISO 9001:2015, то на сьогоднішній день розроблений проект ДСТУ, який безпосередньо стосується системи управління якістю і підтримання успіху організації. У систему охорони здоров'я України активно впроваджуються стандарти ISO 9001:2008, ISO 9004:2000, ISO 9004:2009.

З метою забезпечення дотримання вимог стандартів ISO серії 9 000, в Україні прийняті нормативно-правові акти, які повністю забезпечать їх впровадження за допомогою постанов Кабінету Міністрів України, наказів Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства фінансів України, Міністерства економічного розвитку України та Міністерства юстиції України.

Серед стандартів ISO серії 10 000 в системі охорони здоров'я України застосовуються стандарти ISO 10002:2004, ISO/TR 10013:2001, ISO 10014:2006; ISO 10015:1999, які містять настанови щодо застосування ISO 9001. Залишаються невпровадженими стандарти ISO/TR 10017:2003 «Настанови щодо застосування статистичних методів згідно з ISO 9001:2000», стандарти ISO 10014:2006 «Управління якістю. Настави щодо реалізації фінансових та економічних переваг» та стандарти ISO 10005:2005 «Системи управління якістю. Настави щодо програм якості». Вони є вкрай важливі, тому що дадуть змогу забезпечити засіб

встановлення зв'язку між конкретними вимогами процесу, продукції, проекту чи контракту і методами роботи та практичною діяльністю, які підтримують виготовлення продукції/надання послуг, а також зменшити витрати, підвищити конкурентоспроможність, оптимізувати використання наявних ресурсів. Це повною мірою стосується задоволеності пацієнтів медичною допомогою.

Результати проведеного наукового дослідження дадуть можливість удосконалити систему стандартів в охороні здоров'я України на галузевому рівні шляхом її доповнення національними, гармонізованими з міжнародними стандартами системи управління якістю. На підставі проведеного наукового дослідження вперше можна буде розробити напрями та механізми ефективного впровадження стандартів міжнародної практики ISO серії 9 000 та ISO серії 10 000 в систему охорони здоров'я України та в подальшому здійснювати планування якісної медичної допомоги населенню на всіх рівнях управління вітчизняною медичною галуззю.

Список використаних джерел / List of references

1. **Актуальні** проблеми сімейної медицини в Україні (за результатами конференції 24 – 25 жовтня 2013 р.) / Н. Г. Гойда, Г. І. Лисенко, Л. Ф. Матюха [та ін.] // Сімейна медицина : наук.-практ. журн. – 2013. – № 5. – С. 6 – 7 [Aktualni problemy simeinoi medytsyny v Ukraini (za rezultatamy konferentsii 24 – 25 zhovtnia 2013 r.) / N. H. Hoida, H. I. Lysenko, L. F. Matiukha [ta in.] // Simeina medytsyna : nauk.-prakt. zhurn. – 2013. – № 5. – S. 6 – 7].

2. **Бирюков В. С.** Концепція качества в украинском здравоохранении: взгляд через призму процессного подхода / В. С. Бирюков // Медичні перспективи. – 2010. Т. XV. – № 1. – С. 10 – 12 [Biryukov V. S. Kontseptsiya kachestva v ukrainskom zdavoohranenii: vzglyad cherez prizmu protsessnogo podhoda / V. S. Biryukov // Medychni perspektyvy. – 2010. T. XV. – № 1. – S. 10 – 12].

3. **Вялков А. И.** Управление качеством медицинской помощи в лечебно-профилактическом учреждении на современном этапе / А. И. Вялков, Р. А. Хальфин, Е. Л. Никонов // ГлавВрач. – 2009. – № 3. – С. 17 – 21 [Vyalkov A. I. Upravlenie kachestvom meditsinskoj pomoschi v lechebno-profilakticheskom uchrezhdenii na sovremennom etape / A. I. Vyalkov, R. A. Halfin, E. L. Nikonov // GlavVrach. – 2009. – № 3. – S. 17 – 21].

4. **Дуб Л. Р.** Перспективи застосування стандартів ISO для поліпшення якості діяльності медичних та фармацевтичних закладів різного спрямування / Л. Р. Дуб, А. Б. Зіменковський, О. В. Никулишин // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2009. – № 1 – 2. – С. 28 – 33 [Dub L. R. Perspektivu zastosuvannya standartiv ISO dlia polipshennia yakosti diialnosti medychnykh ta farmatsevtichnykh zakladiv riznogo spriamuvannia / L. R. Dub, A. B. Zimenkovskiy, O. V. Nykulyshyn // Klinichna farmatsiia, farmakoterapiia ta medychna standartyzatsiia. – 2009. – № 1 – 2. – S. 28 – 33].

5. **Жилка К. І.** Актуальні аспекти європейського досвіду державної

політики щодо охорони здоров'я дітей / К. І. Жилка // Держ. упр. – 2013. – № 4(44). – С. 131 – 134 [Zhylyka K. I. Aktualni aspekty yevropeiskoho dosvidu derzhavnoi polityky shchodo okhorony zdorovia ditei / K. I. Zhylyka // Derzh. upr. – 2013. – № 4(44). – S. 131 – 134].

6. **Красівський Д. О.** Європейські стандарти як фактор модернізації державно-управлінської діяльності / Красівський Д. О. / Наук. вісн. Акад. муніцип. упр. Сер. «Управління». – 2013. – Вип. 4. – С. 269 – 276 [Krasivskiy D. O. Yevropeiski standarty yak faktor modernizatsii derzhavno-upravlinskoi diialnosti / Krasivskiy D. O. / Nauk. visn. Akad. munitsyp. upr. Ser. «Upravlinnia». – 2013. – Vyp. 4. – S. 269 – 276].

7. **Наукове** обґрунтування методологічних принципів створення державного формуляру лікарських засобів в Україні / Т. М. Думенко, В. Т. Чумак, А. М. Морозов [та ін.] // Україна. Здоров'я нації. – 2010. – № 2(14). – С. 96 – 107 [Naukove obgruntuvannia metodolohichnykh pryntsyviv stvorennia derzhavnoho formuliaru likarskykh zasobiv v Ukraini / T. M. Dumenko, V. T. Chumak, A. M. Morozov [ta in.] // Ukraina. Zdorovia natsii. – 2010. – № 2(14). – S. 96 – 107].

8. **Національна** стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015 – 2020 років / USAID. – 2015. – 41 с. – Режим доступу : healthsag.org.ua/strategiya [Natsionalna stratehiia reformuvannia systemy okhorony zdorovia v Ukraini na period 2015 – 2020 rokiv / USAID. – 2015. – 41 s. – Rezhym dostupu : healthsag.org.ua/strategiya].

9. **Парій В. Д.** Дослідження результатів впровадження галузевого уніфікованого клінічного протоколу медичної допомоги пацієнтам з ішемічним інсультом / В. Д. Парій, В. І. Шуляк // Укр. мед. часопис. – 2014. – 10 квіт. – 4 с. – Режим доступу : www.umj.com.ua [Parii V. D. Doslidzhennia rezultativ vprovadzhennia haluzevoho unifikovanoho klinichnoho protokolu medychnoi dopomohypatsientam z ishemichnym insultom / V. D. Parii, V. I. Shuliak // Ukr. med. chasopys. – 2014. – 10 kvit. – 4 s. – Rezhym dostupu : www.umj.com.ua].

10. **Проблема** професійної термінології та систематизації в сучасних медичних технологічних стандартах / А. Б. Зіменковський, О. А. Федущак, Т. В. Єремєєва, Ю. А. Сагач // Клінічна фармація, фармакотерапія та медична стандартизація. – 2013. – № 2. – С. 119 – 129 [Problema profesiinoi terminolohii ta systematyzatsii v suchasnykh medychnykh tekhnolohichnykh standartakh / A. B. Zimenkovskiy, O. A. Fedushchak, T. V. Yermieieva, Yu. A. Sahach // Klinichna farmatsiia, farmakoterapiia ta medychna standartyzatsiia. – 2013. – № 2. – S. 119 – 129].

11. **Салухіна Н. Г.** Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : підручник / Н. Г. Салухіна, О. М. Язвінська. – К. : Центр учб. л-ри, 2010. – 336 с. [Salukhina N. H. Standartyzatsiia ta sertyfikatsiia tovariv i posluh : pidruchnyk / N. H. Salukhina, O. M. Yazvinska. – K. : Tsentr uchb. l-ry, 2010. – 336 s.].

12. **Системи** управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2008, IDT): ДСТУ ISO 9001:2009. – К. : Держспоживстандарт України, 2009. – 34 с. – (Національний стандарт України) [Systemy upravlinnia yakistiu. Vymohy (ISO 9001:2008, IDT): DSTU ISO 9001:2009. – K. : Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2009. – 34 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy)].

13. **Системи** управління якістю. Настанови щодо поліпшення процесів в організаціях охорони здоров'я (IWA 1:2005, IDT): ДСТУ IWA 1:2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – 83 с. – (Національний стандарт України) [Systemy upravlinnia yakistiu. Nastanovy shchodo polipshennia protsesiv v orhanizatsiakh okhorony zdorovia (IWA 1:2005, IDT): DSTU IWA 1:2007. – К. : Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2008. – 83 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy)].

14. **Системи** управління якістю. Основні положення та словник термінів (ISO 9000:2005, IDT): ДСТУ ISO 9000:2007. – К. : Держспоживстандарт України, 2008. – 34 с. – (Національний стандарт України) [Systemy upravlinnia yakistiu. Osnovni polozhennia ta slovnyk terminiv (ISO 9000:2005, IDT): DSTU ISO 9000:2007. – К. : Derzhspozhyvstandart Ukrainy, 2008. – 34 s. – (Natsionalnyi standart Ukrainy)].

15. **Устінюв О. В.** Стандарти і протоколи: кращий світовий досвід в українських реаліях / О. В. Устінюв // Стандарти і протоколи. – 2014. – № 4(102) – VII/VIII. – Режим доступу : www.dec.gov.ua/mtd/publikatsii/2014%20stand.pdf [Ustinov O. V. Standarty i protokoly: krashchyy svitovyy dosvid v ukrainskykh realiakh / O. V. Ustinov // Standarty i protokoly. – 2014. – № 4(102) – VII/VIII. – Rezhym dostupu : www.dec.gov.ua/mtd/publikatsii/2014%20stand.pdf].

16. **Хімічева Г. І.** Контроль і оцінка якості медичних послуг за вимогами ДСТУ ISO 9001:2009 / Хімічева Г. І., Пономаренко Н. А. // Восточноєвроп. журн. передових технологій. – 2010. – № 3/4(45). – С. 33 – 36 [Khimicheva H. I. Kontrol i otsinka yakosti medychnykh posluh za vymohamy DSTU ISO 9001:2009 / Khimicheva H. I., Ponomarenko N. A. // Vostochnoevrop. zhurn. peredovykh tehnologiy. – 2010. – № 3/4(45). – S. 33 – 36].

17. **Ярош Н. П.** Сучасний стан, проблеми стандартизації медичної допомоги та шляхи їх вирішення в умовах реформування системи охорони здоров'я України / Н. П. Ярош, С. І. Лупей-Ткач // Україна. Здоров'я нації. – 2012. – № 1(21). – С. 95 – 100 [Yarosh N. P. Suchasnyi stan, problemy standartyzatsii medychnoi dopomohy ta shliakhy yikh vyrishennia v umovakh reformuvannia systemy okhorony zdorovia Ukrainy / N. P. Yarosh, S. I. Lupei-Tkach // Ukraina. Zdorovia natsii. – 2012. – № 1(21). – S. 95 – 100].

18. **Donabedian A.** Evaluating the Quality of Medical Care / A. Donabedian // *Milbank Q.* – Dec. 2005. – 83(4). – P. 691 – 729.

19. **Donabedian A.** Promoting quality through evaluation the process of the patient care / A. Donabedian // *Medical care.* – 1968. – № 6. – P. 181 – 201.

20. **Donabedian A.** The quality of care: how can it be assessed? / A. Donabedian // *JAMA.* – 1988. – Vol. 260. – P. 1743 – 1748.

21. **Vuory X. V.** Quality Assurance of Health Services : Concepts and Methodology / X. V. Vuory. – Copenhagen : WHOR eg. Office for Europe, 1982. – VII, 127 p.

Надійшла до редколегії 12.10.15

Олена ПРИТУП

Національна академія державного управління
при Президентіві України

ФІНАНСОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ КУЛЬТУРИ НА РЕГІОНАЛЬНОМУ РІВНІ

Розглядаються основні джерела фінансування культурного розвитку на державному та регіональному рівнях. Досліджуються сучасний стан фінансового забезпечення державної політики України у сфері культури, основні джерела позабюджетного фінансування закладів культури. Аналізується динаміка виділення коштів із державного бюджету на розвиток культури та мистецтва протягом 2010 – 2014 рр. Розкриваються основні проблеми бюджетного фінансування сфери культури на регіональному рівні. Пропонуються механізми вдосконалення методики планування розрахунків обсягів видатків на сферу культури, враховуючи ступінь розвитку мережі закладів культури та відмінності регіонів за забезпеченістю закладами культури відносно кількості населення. Визначаються пріоритетні напрями вдосконалення фінансового забезпечення регіональної культурної політики України. Виокремлюються програмно-цільове фінансування та державно-приватне партнерство як найефективніші форми фінансування сфери культури регіонів України.

Ключові слова: фінансове забезпечення, сфера культури, культурна політика держави, регіон, регіональна культурна політика.

Olena Prytup. Financial assistance in of implementation of the state policy of Ukraine in the field of culture at the regional level

The main sources of funding cultural policy at the national and regional levels are considered in the article. The modern financial support for Ukraine's state policy in the field of culture and the main sources of extrabudgetary funding cultural institutions are investigated. The dynamics of allocation of funds from the state budget for the development of culture and art during the years 2010 – 2014 is analyzed. The basic problems of budget financing of culture at regional level are disclosed. The mechanisms for improvement of the method of planning of calculation of expenditures on the field of culture, taking into account the degree of development of a network of cultural institutions and regional differences for the support of cultural institutions relatively to population are proposed. The priority directions to improve the financial support of the regional cultural policy of Ukraine are defined. The program-targeted financing and public-private partnerships as the most efficient form of financing of culture regions of Ukraine are identified.

Key words: financial support, field of culture, cultural policy of the state, region, regional cultural policy.

Культурний розвиток держави є важливим чинником її конкурентоспроможності на міжнародній арені. Кожна країна, у тому